

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

Циклова комісія трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
Павло ЯЛОВСЬКИЙ
«серпень» 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика гурткової роботи

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)**
Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Образотворче мистецтво)**

Петровський В.В. Методика гурткової роботи : робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Кременець, 2024. 17 с.

Розробник:

Петровський Василь Васильович – викладач циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва
Протокол від «01» серпня 2024 р. № 1

Голова циклової комісії _____

Віталій ПИСАРЕНОК

1. Вступ

Вагому роль в організації дозвіллевої діяльності відіграють позакласна робота та позашкільна освіта, що трансформуються в гурткову та клубну роботу. У відповідності до Закону України «Про освіту» (ст. 38, п. 1), позашкільна освіта і виховання становлять невід'ємну частину структури освіти і спрямовуються на розвиток здібностей талантів дітей, учнівської та студентської молоді, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні. У процесі свого історичного розвитку позашкільна освіта і виховання набули певного досвіду, престижу і на сьогодні сформувались як невід'ємна частина цілісної системи освіти в Україні.

В освітньому процесі ЗФПО особливого значення набуває професійна підготовка, яка здатна дати майбутнім учителям можливість зрозуміти складність і багаторівневість дозвілля, забезпечити цілісність і системність роботи в гуртках у закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах. Сучасний педагог має поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання й мати практичні уміння для організації змістовної та цікавої діяльності гуртків та клубів. Актуальність гурткової роботи в закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах обумовлюється самою сутністю обраної професії вчителя, в якій дуже яскраво проявляється гуманістична спрямованість, що передбачає наявність у професіоналів таких якостей, як добросердечне ставлення до учнів та розуміння особливостей організації дозвіллевої діяльності.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика гурткової роботи» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 2	Галузь знань 01 Освіта	Вибірковий компонент	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)		
Загальна кількість годин – 60	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки:	
		3-й	-
		Семестр	
		6-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача освіти – 1	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції	
		22 год.	-
		Практичні	
		18 год.	-
		Самостійна робота	
		20 год.	-
		Вид контролю: Екзамен – 6-й семестр	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 66,6 % / 33,3 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика гурткової роботи» є формування в майбутніх учителів образотворчого мистецтва системи теоретико-методологічних знань і практичних умінь для ефективної організації гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах.

Основні завдання курсу:

1) формування сучасних теоретичних та методичних знань з організації гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах;

2) формування цілісного уявлення про організаційні аспекти гурткової діяльності;

3) ознайомлення здобувачів фахової передвищої освіти з особливостями функціонування гуртків різної спрямованості;

4) формування знань щодо сучасної класифікації, структури, управління в роботі клубів;

5) формування уміння мислити та діяти: творчо, ініціативно та самостійно – у нестандартних ситуаціях;

6) забезпечення умов для усвідомлення здобувачами фахової передвищої освіти методики організації змістовного дозвілля учнів;

7) ознайомлення здобувачів фахової передвищої освіти з перевагами гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК1 Здатність враховувати в освітньому процесі вікові особливості учнів.

СК2 Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

СК4 Здатність до добору й застосування доцільних форм, методів, технологій та засобів навчання.

СК6 Здатність до формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів.

СК7 Здатність до спілкування з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою педагогічного супроводу.

СК8 Здатність до забезпечення сприятливих умов в освітньому середовищі для кожного учня відповідно до його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК9 Здатність до планування освітнього процесу в межах посадових обов'язків.

СК10 Здатність до організації процесу навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти.

СК11 Здатність до використання освітніх інновацій у професійній діяльності.

СК12 Здатність до моніторингу педагогічної діяльності та визначення власних професійних потреб.

СК15 Здатність до попередження булінгу та протидії різними проявами насильства.

СК16 Здатність розуміти основи образотворчої грамоти, аналізувати історичні етапи розвитку образотворчого мистецтва, художні твори; використовувати спеціальну термінологію; усвідомлювати значення образотворчого мистецтва у вихованні учнівської молоді.

СК17 Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

СК18 Здатність володіти академічними та сучасними техніками, прийомами та засобами рисунку, живопису, композиції.

СК19 Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва.

СК20 Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчальних практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

СК 22 Здатність володіти художніми техніками обробки матеріалів декоративно-прикладного мистецтва.

СК 23 Здатність до аналізу традицій та сучасних тенденцій декоративно-прикладного мистецтва, ідентифікації та порівняння ознак різних його видів, навчання учнів технікам декоративно-прикладного мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності.

Програмні результати навчання

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Методика гурткової роботи» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН1 Здійснювати професійну діяльність державною мовою як усно, так і письмово.

РН2 Застосовувати ефективні моделі міжособистісної комунікації як в професійній діяльності, так і поза її межами.

РН3 Аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб.

РН4 Враховувати вікові особливості учнів в освітньому процесі для забезпечення його ефективності.

РН6 Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

РН7 Організовувати освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання.

РН9 Використовувати ефективні форми, засоби і стратегії комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями.

РН10 Планувати освітній процес залежно від мети, індивідуальних особливостей учнів, специфіки діяльності закладу освіти.

РН11 Застосовувати інновації у професійній діяльності.

РН12 Оцінювати власну педагогічну діяльність відповідно до визначених критеріїв.

РН13 Формувати в учнів здатність до конструктивної міжособистісної взаємодії.

РН15 Застосовувати основні стратегії поведінки щодо попередження булінгу та протидії різним проявам насильства.

РН16 Володіти теоретико-методичними знаннями у галузі образотворчого мистецтва, принципами та закономірностями організації навчання образотворчому мистецтву в закладах загальної середньої освіти.

РН17 Уміти застосовувати у професійній та творчій діяльності художні техніки і матеріали образотворчого мистецтва та володіти основами художньої майстерності.

РН18 Уміти розвивати творчу уяву, образне мислення та художній смак учнів.

РН19 Виявляти здатність до створення власних художніх задумів, розробляти ескізи, проекти, виконувати та презентувати творчі роботи.

РН20 Здійснювати організацію, проведення та оцінку навчально-творчих практик, виховних заходів, виставок образотворчого мистецтва.

РН22 Виявляти готовність до застосовування художніх технік обробки матеріалів декоративно-прикладного мистецтва у гуртковій роботі та популяризації народного мистецтва.

РН23 Володіти знаннями та уміннями організації предметно-перетворювальної діяльності школярів у сфері декоративно-прикладного мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогічні основи гурткової роботи в закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах.

Тема 1. Теоретичні основи дозвілля та дозвіллевої діяльності.

Поняття «дозвілля»: історико-педагогічний підхід. Принципи та функції організації дозвілля школярів. Особливості змісту, методів та форм культурнодозвіллевої діяльності школярів.

Тема 2. Поняття позакласної та позашкільної роботи в освітньому процесі.

Історичні аспекти розвитку позашкільної освіти. Мета та основні завдання позашкільної освіти. Структура позашкільної освіти. Принципи організації позакласної та позашкільної роботи. Управління позашкільною освітою. Заклади позашкільної освіти. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти. Застосування проектно-методики в позаурочній діяльності.

Тема 3. Гурткова робота як одна з форм позакласної та позашкільної роботи.

Гурткова робота як одна з форм позакласної та позашкільної роботи. Нормативно-правова база організації клубів та гуртків. Мета, завдання та функції гурткової роботи. Принципи й методи організації та проведення гурткової роботи. Пошукова і проектна діяльність гуртківців. Особистісно-орієнтовані технології організації позаурочної діяльності.

Змістовий модуль 2. Методичні основи організації гурткової діяльності.

Тема 4. Особливості організації гурткової діяльності.

Форми організації гурткових занять. Особливості професійної діяльності керівника гуртка. Характеристика системи гурткової роботи. Гуртки художнього спрямування. Розклад занять та графік роботи керівника гуртка. Структура гурткового заняття. Тривалість гурткових занять. Розподіл робочого часу. Обов'язки та відповідальність керівника гуртка.

Тема 5. Документація керівника гуртка.

Посадова інструкція керівника гуртка. Програма роботи гуртка. Календарно-тематичний план. Журнал планування та обліку роботи гуртка. План-конспект гурткового заняття. Портфоліо практичних та методичних матеріалів керівника гуртка. Наочний та роздатковий матеріал. Соціальний паспорт гуртка. Журнал інструктажу з техніки безпеки.

Тема 6. Аналіз структури та розробка навчальної програми, календарно-тематичного плану гуртка.

Навчальна програма гуртка. Авторська програма. Адаптована програма. Пояснювальна записка. Навчально-тематичний план. Зміст програми. Основні вимоги до знань, умінь та навичок. Бібліографія. Додаткові елементи програми. Технологічні вимоги до програми.

Календарно-тематичний план гуртка. Розділи програми. Зміст роботи кожного гурткового заняття. Кількість теоретичних та практичних годин. Календарні терміни виконання.

Тема 7. Аналіз структури та розробка плану-конспекту гурткового заняття.

Типи навчальних занять. План-конспект гурткового заняття. Організація початку заняття. Мотивація навчальної діяльності. Перевірка домашнього завдання. Актуалізація опорних знань. Вивчення нового матеріалу. Контроль і самоперевірка знань. Підведення підсумків заняття. Рефлексія.

Тема 8. Особливості ведення «Журналу планування та обліку роботи гуртка».

Основні вимоги до ведення журналу планування та обліку роботи гуртка. План роботи. Загальні відомості про вихованців. Проведення занять з техніки безпеки. Облік відвідування. Облік роботи гуртка. Методична і практична робота. Облік індивідуальних занять. Облік зайнятості гуртка в підготовці і проведенні заходів. Зауваження та пропозиції щодо ведення журналу.

Тема 9. Теоретико-практичні основи клубної роботи.

Сутність, основні принципи діяльності та завдання клубів як самодіяльних об'єднань. Типи шкільних клубів. Клубна година.

Положення про шкільний клуб. Статут клубу. Загальні положення. Цілі і завдання клубу. Структура клубу. Члени клубу. Права на обов'язки членів клубу. Обов'язки членів клубу. Порядок обліку в клубі. План роботи клубу.

Тема 10. Методичні аспекти проведення виставок .

Виставка – педагогічний захід, який є невід'ємною складовою навчального процесу гуртків у позашкільних закладах. Види виставок. Основні етапи організації та проведення виставок.

Тема 11. Методичні аспекти проведення екскурсій. Краєзнавча робота.

Поняття екскурсії. Види екскурсій. Підготовка до екскурсії. Етапи проведення екскурсії. Зміст краєзнавчо-туристичної роботи в позашкільних закладах освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекц.		сем.	практ.	лаб.	с. р.	
Змістовий модуль 1. Педагогічні основи гурткової роботи в закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних закладах						
Тема 1. Теоретичні основи дозвілля та дозвіллевої діяльності.	4	2				2
Тема 2. Поняття позакласної та позашкільної роботи в освітньому процесі.	6	2		2		2
Тема 3. Гурткова робота як одна з форм позакласної та позашкільної роботи.	6	2		2		2
Разом за змістовим модулем 1.	16	6		4		6
Змістовий модуль 2. Методичні основи організації гурткової діяльності художньо-естетичного напрямку						
Тема 4. Особливості організації гурткової діяльності.	4	2				2
Тема 5. Документація керівника гуртка.	6	2		2		2
Тема 6. Аналіз структури та розробка навчальної програми, календарно-тематичного плану гуртка.	6	2		2		2
Тема 7. Аналіз структури та розробка плану-конспекту гурткового заняття.	6	2		2		2
Тема 8. Особливості ведення «Журналу планування та обліку роботи гуртка».	6	2		2		2
Тема 9. Теоретико-практичні основи	6	2		2		2

клубної роботи.						
Тема 10. Методичні аспекти проведення виставок .	5	2		2		1
Тема 11. Методичні аспекти проведення екскурсії. Краєзнавча робота.	5	2		2		1
Разом за змістовим модулем 2.	44	16		14		14
Разом годин за навчальним планом.	60	22		18		20

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз історичних аспектів розвитку та сучасних принципів організації позакласної і позашкільної роботи в освітньому процесі: структура, управління, методики.	2
2.	Організація гурткової роботи як форми позакласної та позашкільної діяльності: нормативно-правова база, методи та технології.	2
3.	Ведення документації керівника гуртка: планування, облік та організація навчального процесу.	2
4.	Структура та розробка навчальної програми гуртка: типи, вимоги та етапи створення.	2
5.	Розробка плану-конспекту гурткового заняття: структура, етапи та методичні прийоми	2
6.	Особливості ведення «Журналу планування та обліку роботи гуртка»: структура, вимоги та практичні аспекти.	2
7.	Теоретико-практичні основи клубної роботи та розробка положення про шкільний клуб	2
8.	Методичні аспекти організації та проведення виставок у позашкільній діяльності.	2
9.	Методичні аспекти проведення екскурсії та краєзнавчої роботи в позашкільних закладах освіти.	2
	Разом	18

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
1.	Історико-педагогічний підхід поняття дозвілля.	2
2.	Застосування проєктної методики в позаурочній діяльності.	2
3.	Особистісно-орієнтовані технології організації позаурочної діяльності.	2
4.	Художньо-естетична діяльність як інструмент розвитку творчості.	2
5.	Документація керівника гуртка.	2
6.	Розробка календарно-тематичного плану гуртка художньо-естетичного напрямку.	2
7.	Розробка плану-конспекту гурткового заняття художньо-естетичного напрямку.	2
8.	Журнал планування та обліку роботи гуртка.	2
9.	Розробка положення про шкільний клуб.	2
10.	Розробка плану проведення виставки в позашкільному закладі освіти.	1
11.	Розробка сценарію проведення екскурсії.	1
	Разом	20

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти під час самостійної роботи на практичних заняттях

1-2 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє елементарними теоретичними та практичними знаннями, його відповіді правильні, але недостатньо осмислені; завдання для самостійної роботи виконує на низькому рівні, з неточностями; робить помилки.

3 бали – здобувач фахової передвищої освіти на середньому рівні володіє теоретичними знаннями, його відповіді повні, але з деякими неточностями; здатний до виконання практичних завдань, однак не в повному обсязі, з помилками.

4 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє системними знаннями та здатністю до їх практичного застосування; правильно або з незначними помилками та в повному обсязі виконує практичні завдання.

5 балів – здобувач фахової передвищої освіти на високому рівні володіє теоретичними знаннями та здатний до їх творчого практичного використання; правильно виконує практичні завдання; активно працює над підвищенням рівня своєї професійної компетентності.

7. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекція (лекція-інформація, проблемна лекція, лекція-дискусія, лекція-демонстрація, лекція-візуалізація), практичні заняття, бесіда, розповідь, практичні та дослідні роботи, самостійна робота, спостереження, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, брейнсторм, метод проєктів.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні, опора на життєвий і професійний досвід здобувачів, створення відчуття успіху у навчанні.

8. Методи контролю

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), практичні заняття, перевірка виконання здобувачами завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль: екзамен у 6-ому семестрі.

9. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Методика гурткової роботи»

Оцінку «5», «відмінно» – отримує здобувач фахової передвищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

Оцінку «4», «добре» – отримує здобувач фахової передвищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

Оцінку «3», «задовільно» – отримує здобувач фахової передвищої освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

Оцінку «2», «незадовільно» – отримує здобувач фахової передвищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

10. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, періодичні видання, методичні посібники, мультимедійні презентації за змістом тем.

11. Рекомендована література

Основна

1. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. Київ : Либідь, 2003. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. 280 с.
2. Бочелюк В. Й. Дозвіллезнавство: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 208 с.
3. Брижак Н. Ю. Методика гурткової та клубної роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах : навчальний посібник. Київ: Логос, 2017. 126 с.
4. Вдовічен А.А., Вдовічена О.Г. Організація виставкової діяльності : навчальний посібник. Чернівці: Технодрук, 2018. 264 с.
5. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник для студентів вищих навч. закладів. Київ : Академія. 2001. 576 с.
6. Дем'янюк Т.М. Нові технології позашкільної освіти і виховання. Київ : ІЗМН, 2000. 350 с.
7. Закон України “Про освіту”. Київ: Відомості Верховної Ради України, 2017. №38-39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Закон України «Про позашкільну освіту». *Освіта України. Нормативно-правові документи*. Київ, 2000.
9. Костенко, Л. Д. “Теорія і практика розвитку позашкільної освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)”. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Київ: 2021.
10. Кузьмінський А. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання-Пресс, 2003. 418 с.
11. Мелентьев, О. Б. “Теорія і методика позашкільної освіти : навчальний посібник. Умань «АЛМІ», 2013. 183 с.
12. Організація гурткової роботи в дошкільних навчальних закладах / авт.- уклад. Л. Б. Міщенко. Харків : Вид. група «Осно- ва», 2015. С. 333.
13. Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади та конкурси / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2019. URL : <https://mon.gov.ua/ua>.
14. Сліпченко О. В. Організація роботи шкільних клубів : навчально-методичний посібник. URL : <http://refs.in.ua/cherkasekoyi-oblasti-slipchenko-olena-vitaliyivnaorganizaciya.html> (дата звернення : 15.07.2023 р.).
15. Флегонтова Н. М. Педагогічна організація культурного дозвілля школярів : навчально-методичний посібник. Київ : Освіта України, 2007. 144 с.
16. Щука Г. Курс лекцій теорії і методики організації краєзнавчо-туристичної роботи. Берегове: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023. 143 с.

17. Яременко Н. В. Дозвіллезнавство : навчальний посібник. Фастів : «Поліфаст», 2007. 460 с.

Допоміжна

1. Бех І. Д. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології. *Позашкільна освіта та виховання*. 2007. № 2. С. 2–6.
2. Бех І. Д. Виховна компонента позашкільної освіти. *Позашкільна освіта та виховання*. 2006. № 1. С. 2–5.
3. Бойко Л. Вісник позашкілля. Методичний poradnik керівника творчого учнівського об'єднання. № 7. Львів, 2011. 36 с.
4. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта і виховання в контексті трансформаційних процесів у суспільстві. *Позашкільна освіта та виховання*. 2006. №1. С. 10.
5. Пустовіт Г.П. Позашкільна освіта: сутність, мета, перспективи. *Рідна школа*. 2003. №2. С. 14-18.
6. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. Посібник. Київ : Либідь, 2003. 560 с.
7. Яременко Н. Підготовка вчителів до організації дозвіллевої ігрової діяльності учнів (друга половина ХХ ст.). *Педагогіка і психологія професійної освіти*. № 2. 2005. С. 135-146.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія. URL : <http://www.kogpi.edu.te.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/>
5. Наказ МОН України від 22.07.08р. №676 «Про затвердження Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільному навчальному закладі системи Міністерства освіти і науки України». URL : http://metodnet.at.ua/load/nakaz_mon_ukrajini_vid_22_07_2008_roku_676_pro_zatverdzhennja_tipovikh_navchalnih_planiv_dlja_organizaciji_navchalno_vihovno_go_procesu_v_pozashk/1-1-0-88
6. Сліпченко О. В. Організація роботи шкільних клубів. Навчально-методичний посібник. URL : <http://refs.in.ua/cherkasekoyi-oblasti-slipchenko-olena-vitaliyivnaorganizaciya.html>
7. Фаховий коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка. URL : <https://kogpa.edu.ua/uk/fakhovyi-koledzh>
8. Український державний центр позашкільної освіти. “Методичні рекомендації з організації роботи гуртків”. URL: <https://udcpro.gov.ua/>
9. Інститут модернізації змісту освіти: <https://imzo.gov.ua/>